

Van het surrealisme in de politiek naar het realisme in de kunst: dit is Belgisch

Onmogelijk om het niet te hebben over de onthutsende gebeurtenissen, die België momenteel beleeft. Drie jaar geleden, juni 2007, schreven we: Toen in december 2006 de RTBF een denkbeeldige reportage uitzond waarin men aankondigde dat het parlement van de Vlaamse gemeenschap de afscheiding van Vlaanderen had goedgekeurd, vonden de leiders van de grootste Franstalige partijen dit een onaanvaardbare, schandalige en onverantwoorde manier van doen. De minister-president van de Vlaamse gemeenschap had het over een karikatuur. En toch, bestaat er geen gevaar dat de werkelijkheid weldra de verbeelding overtreft? Drie jaar later is de hele wereld vol ongeloof en met stijgende ongerustheid getuige hoe het Belgische politieke wereldje het land naar de afgrond leidt. We wijden hieraan verschillende artikels.

We geven eerst het standpunt van de enige politieke partij in België die nog vecht voor de eenheid van het land, de Partij van de Arbeid van België. Niet dat de partij van oordeel is dat België na vijf staatshervormingen goed functioneert; er valt heel wat te vereenvoudigen en rationeler aan te pakken. Maar een vlucht vooruit naar het separatisme maakt alles nog ingewikkelder en zal de werknemers, zowel in het noorden als in het zuiden, verarmen en verzwakken. Het zal leiden tot eindeloze communautaire twisten. Een vreedzame splitsing is immers onmogelijk omwille van Brussel en door de verwevenheid van de gewesten in België. De splitsing zou zelfs reactionair zijn, want ze gaat in tegen de wereldwijde economische ontwikkeling en tegen het belang van de werknemers. De samenleving van de toekomst, de socialistische maatschappij, kan slechts realiteit worden op een grote schaal, dat wil zeggen op continentaal niveau, als een vrij gekozen federatie van socialistische staten. Dat houdt in dat deze maatschappij in een eerste fase zal samengesteld zijn uit nationale republieken. Ze zal dus een multinationaal karakter hebben en dus uiteraard meertalig zijn. De wil om terug te keren naar de situatie van n staat, n volk, n cultuur is tegelijk reactionair en utopisch. Ze wil de mensen verdelen.

Er zijn lessen te trekken uit de voorbije hervormingen van de Belgische staat sinds 1970. In het onderwijs is de splitsing al enkele jaren een feit. Tino Delabie gaat in op de voor- en nadelen. De overdracht van de onderwijsbevoegdheid naar de gemeenschappen leidde tot een onderfinanciering van de sector. Maar de daling van het aandeel van het onderwijs in het bruto binnenlands product had nog erger kunnen zijn. Dat dit niet het geval is, hebben we te danken aan de vakbonden en vooral aan de syndicale strijd aan Franstalige zijde. De Vlaamse leerkrachten hebben hier ook van geprofiteerd. De bevoegdheidsoverdracht betekende een aanzienlijke verarming voor het Franstalig onderwijs. Vandaag is de situatie in de sector dramatisch. De hervormingen, gepland voor de financiering van de gewesten, zullen deze onrechtvaardigheid en dit gebrek aan democratie nog versterken: kinderen en leerkrachten genieten niet langer van een gelijke behandeling. Men voert ook geen globaal debat meer over opvoeding en onderwijs: het federaal parlement mag er niet over praten, want de gemeenschappen zijn bevoegd. Toch houden heel wat federale dossiers verband met onderwijs: denken we maar aan de jeugdwerkloosheid, het absentisme, de kleine criminaliteit, de organisatie van de geneeskunde. Het is vandaag gemakkelijker om vanuit de VUB een samenwerkingsverband op te stellen met een universiteit in Tasmani dan met de ULB, waarvan de campus nochtans grenst aan die van de VUB. De auteur geeft wel honderd redenen om de antidemocratische waanzin te stoppen.

Itali is een land waar de progressieven met bijzonder veel aandacht naar de evolutie van de situatie in België kijken. Ze kennen een fenomeen dat veel gelijkenis vertoont met de federalistische beweging. In het Noorden van Italië krijgt het gestalte als de Lega Nord van Umberto Bossi. Domenico Moro is een econoom van de Italiaanse communistische partij (PCI). Hij legt uit dat de Lega Nord wortelt in de enorme economische kloof tussen het noorden en het zuiden en de rol van de kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) in de Italiaanse economie en door de afkeer van de staat. Dit laatste is het gevolg van de

inefficiëntie van de overheid in de dienstensector en op het vlak van de infrastructuur. De druk versterkt dit nog. Vooral de kleinburgerij, maar ook de arbeidersklasse ervaart deze als veel en veel te zwaar. De auteur definieert de Lega Nord als de partij van de kleine en middelgrote onderneming, die in het fiscaal federalisme een instrument zien om de inkomsten uit belastingen in het noorden te houden ten voordele van de KMO's. De Lega Nord trekt echter ook een niet te verwaarlozen deel van de arbeidersklasse aan waarvan 56 % tewerkgesteld is in kleine en zeer kleine bedrijfjes. De auteur legt de zwakke plekken in de voorstellen van de Lega Nord bloot en stelt een antwoord van de arbeidersklasse voor.

In het verlengde van deze bijdragen bekijken we aandachtiger de werkelijke maatschappijopvatting van het Vlaams nationalisme, versie De Wever. We werpen een blik op zijn grote leidsman, de grote tegenstander van de Franse Revolutie, Edmund Burke.

In dit nummer vinden we verder de besluiten van het Internationaal Communistisch Seminarie 2010, dat in mei doorging in Brussel. We kregen uiteenzettingen van 41 communistische en arbeiderspartijen uit 37 landen. Samen discussieerden ze over de dieper wordende crisis van het kapitalisme en over de concrete interventies van de communistische partijen in de lopende klassenstrijd.

Professor Robert Halleux van de Universiteit van Luik geeft ons een meesterlijke demonstratie van het dikwijls verwaarloosde belang van de economische factoren en van de rol van de productiekrachten in de ontwikkeling van de wetenschap. Heel in het bijzonder verklaart hij hoe onze menselijke kennis schatplichtig is aan het werk van ontelbare ambachtslieden. Zonder dat ze enige kaas hadden gegeten van wiskundige formules, leverden ze baanbrekend werk voor de moderne wetenschap.

We vermoeden dat slechts weinigen onder u Louis Deltour kennen. Benny Madalijns schreef een doctoraats thesis die naar zijn eigen woorden eerder rood is, maar geschreven voor een bontgekleurd publiek. Hij tracht de politieke opvattingen van de communistische kunstenaar Louis Deltour en de artistieke uitdrukking van deze opvattingen te situeren in hun tijd: de periode van de Koude Oorlog (1945-1989). Dat een Vlaming uit Diest een studie maakt over een Waalse kunstenaar is op zichzelf al een fenomeen in deze tijden van culturele apartheid in ons land. Onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog (1947-1959) maakte Deltour samen met Edmond Dubrunfaut en Roger Somville deel uit van de groep Forces murales. Zij wilden de kunst voor iedereen toegankelijk maken. Ze maakten frescos voor ziekenhuizen, gemeentehuizen, refters van scholen of ook nog de refter van Ford Motor in Antwerpen. Ook later nog vinden we de werken van deze artiesten terug in vakbondslokalen, sociale woningen, culturele centra en de metro van Brussel. Net zoals de Sovjetschilders in de jaren 1920 wilden deze kunstenaars het schilderij weghalen uit haar gevangenis, deze van de vier muren van de verzamelaar en de mecenas, naar de brede publieke arena om ten dienste te staan van de volksmassas.

Somville en Deltour onderwierpen hun werken aan de kritiek van de arbeiders die kleine beoordelingsfiches invulden. Deltour heeft zich altijd verzet tegen de commercialisering van de kunst. Hoewel hij permanent nadacht over de noodzaak van een socialistisch alternatief, heeft hij zijn ideeën over kunst en samenleving nooit gesystematiseerd. Moge deze studie het begin inluiden van een ontdekking van andere linkse kunstenaars, begraven onder een kunstgeschiedenis die gedomineerd wordt door de overheersende politieke en artistieke ideologie en bekrachtigd door het commercieel succes.